

Vloga Zavoda za gozdove Slovenije pri načrtovanju, gradnji in vzdrževanju gozdnih prometnic

Matij BEGUŠ*

Z vzpostavitev nove organiziranosti gozdarstva po sprejetju zakona o gozdovih, se je pričelo tudi z gozdnimi cestami delati na novih osnovah. Najradikalnejša je bila sprememba na področju financiranja gradnje in vzdrževanja gozdnih cest. Vse potrebne aktivnosti so v principu izvedene na sistemu lastnega prispevka lastnika in sofinanciranja države. Vloga Zavoda za gozdove Slovenije je opredeljena v Zakonu o gozdovih, ki mu nalaga izdelavo strokovnih podlag za odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami, načrtovanje in spremljanje vzdrževanja gozdnih cest.

Strokovne podlage za odpiranje gozdov so opredeljene v gozdnogospodarskih načrtih. Verjetno bi bilo primerno, da bi izdelovali tudi projekte za gradnjo gozdnih cest, vendar je zakonodaja predvidela drugače.

Pri vzdrževanju gozdnih cest je vloga Zavoda v tem, da izdeluje letne programe vzdrževanja gozdnih cest, so-

deluje pri oddaji del, nadzira delo in opravi prevzem opravljencga. Sistem dela je sledeč:

- ZGS zbere letne potrebe vzdrževanja gozdnih cest in izdela prioriten program dela;
- prioriten program dela uskladi z občino in ga prilagodi predvideni razpoložljivi višini sredstev;
- lokalna skupnost skupaj z ZGS izvede javni razpis za vzdrževanje gozdnih cest;
- sledi izbor najugodnejšega izvajalca;
- ZGS nadzoruje dela in usmerja izvajalce ter na koncu dela prevzame;

Ko so dela prevzeta, plača svoj del občina iz sredstev pristojbin, država pa iz proračuna. Nekoliko drugače je pri vzdrževanju gozdnih cest v državnih gozdovih, vendar je predviden v prihodnjem letu sistem, ki naj bi bil za vsa lastništva enoten.

Trendi onesnaževanja in onesnaženosti zraka v Sloveniji

Mateja GJEREK, Rozalija CIGLAR, Melanija LEŠNJAK, Anton PLANINŠEK, Bojan RODE**

Prispevek obravnava onesnaževanje (emisijo) in onesnaženost zraka (imisijo) v Sloveniji s poudarkom na zadnjih nekaj letih. Upoštevan je tudi vpliv vremena.

Največji delež k celotni emisiji SO_2 prispevajo termoelektrarne in toplarne. V zadnjih letih se je emisija močno zmanjšala, največ zaradi delovanja odžveplovalne naprave na bloku 4 v TE Šoštanj, pa tudi zaradi nižje vrednosti žvepla v tekočih gorivih. Zaradi naraščajočega prometa naraščajo emisije dušikovih oksidov in ogljikovodikov. To so snovi, ki vplivajo na kopičenje ozona v prizemnem sloju (fotokemijski smog). Naraščajo tudi emisije CO in CO_2 .

Onesnaženost zraka merijo na območju vse Slovenije. Mreža je gostejša na območjih z močnejše onesnaženim zrakom. Republiško mrežo sestavljajo osnovna mreža, ki jo vodi Hidrometeorološki zavod, ter dopolnilne, v katerih izvajajo meritve različni izvajalci (Elektroinštitut Milan Vidmar, Zavod za zdravstveno varstvo Celje, Inštitut za

varovanje okolja pri Zavodu za zdravstveno varstvo Maribor).

Meritve iz avtomatske mreže kažejo v mestih trend upadanja koncentracij SO_2 v zadnjih letih, medtem ko v okolici termoelektrarn Šoštanj in Trbovlje ostajajo na enaki ravni. Koncentracije dušikovih oksidov se v zadnjih letih bistveno ne spreminjajo. Tudi meritve 24-urne merilne mreže kažejo upadanje povprečne vrednosti indeksa onesnaženosti zraka s kislimi plini v letih 1977 - 1995, precej večje vrednosti pa so bile izmerjene leta 1996. Povečanje gre predvsem na račun večjih vrednosti v poletnem času.

Dolgoletni niz meritev kakovosti padavin kaže, da se kislost padavin na večini urbano-industrijskih in podeželskih lokacij z leti povečuje. Naraščanje koncentracije nitrata v padavinah se je v zadnjih nekaj letih na vseh postajah ustavilo in od leta 1993-94 naprej vidimo trend upadanja. Koncentracije sulfata v padavinah še naprej upadajo.

* J. B., dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, SLO

** M. G., dipl. inž. meteor.; R. C., dipl. inž. kem.; mag. M. L., dipl. inž. kem.; A. P., dipl. inž. meteor.; B. R., dipl. inž. kem., Hidrometeorološki zavod Slovenije MOP, Vojkova c. 1b, 1000 Ljubljana, SLO